

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 16 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarohie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl.

1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima-dată 7 cr., a doua-ora 6 cr.
a treia-ora 5 cr.; și timbra de 30 cr.

Redacția și administrația: Strada Poplăci Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumără și la poste și la librării.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscrise nu se înapoiază.
Numeri singuratici la 5 cr. se vând la „Tipografia”, soc. pe acțiuni.

Ultimul fort.

Ieri s'a pertractat în Cluj un nou proces de presă, intentat *Foii Poporului* pentru o poezie.

Procesul acesta în genesa sa este, asemenea celorlalte, ca și tras de pâr. Substratul lui însă este mai subred decât a ori-cărui alt proces de mai înainte.

Căci pe ce se bazează acest proces? Pe o poezie, care s'a publicat în nr. 21, dela 31 Maiu, al *Foii Poporului*; o poezie, care ca formă și fond poetic e foarte slabă, ear' ca fond politic e cu totul tot inofensivă. Și cu toate acestea procurorul unguresc a cutezat să aplice acestui product inofensiv al unui om de inimă, dar' nu și de talent poetic, — ș-ul odios cu „agitatie în contra unei naționalități”.

Publicăm la alt loc raportul detaliat despre decursul și fondul procesului din chestiune. În acest raport se poate găsi și poezia „incriminată” și se poate vedea cât de „intemeiată” este acusa procurorului, cât de „temeinic” este întreg procesul.

Cu toate acestea și acest proces s'a sfârșit cu de obicei, cu condamnarea acusatului la o pedeapsă mare de temniță ordinară și la o amendă și mai mare de bani.

În seria lungă a proceselor, cest din urmă este al 9-lea proces în contra „*Foii Poporului*” în decurs de — 4 ani.De altfel se știe, că în privința aceasta nu *Foia Poporului* este cea mai „favorizată” de procuratura regească. „Tribuna” a întrecut-o de mult. Doar de abia o lună a trecut de când s'a pertractat al 23-lea proces al *Tribunei*, care s'a sfârșit asemenea cu condamnarea acusatului.

În timpul scurt de o lună — ca se abstragem deocamdată dela celelalte — redactorul responsabil al ziarelor noastre a fost lovit cu o pedeapsă de 15 luni închisoare de stat și 4 luni temniță ordinară, ear' administrația ziarelor li-se impune o amendă de peste 1000 fl.

Ce înseamnă aceste lovituri, așa de crude, așa de nemotivate și așa de dese?

Ce înseamnă această prigonire sistematică?

Casul nu e singuratic, nu e primul, și pe cum se vede nu va fi cel din urmă.

Aci se lucră cu sistem și cu calcul premeditat, ca să ne nimicască total.

Partidul național și comitetul seu ni-l-au declarat de disolvat. Li-a și succed până acum a împedeca sau a paralisa ori-ce acțiune a noastră ca partid. În urma nenorocitelor miserie interne și a funestelor intrigi, ce s'au incubat printre șirurile noastre, guvernul a reușit să ne vadă reduși la incapacitate de acțiune. În sfârșit, pentru a ne lua ori-și-ce basă pentru o eventuală organizare în viitor, au inventat deja un nou — cel mai criminal — pretext, acela, cu care ne-au oprit conferența dela 3/15 Maiu, acela cu care ne-au oprit intrunirile electorale și conferența conchemată pe 24 Octomvrie st. n., pretextul absurd și nebun, că legea de naționalități ar opri ori-ce organizare pe pe basă națională — *nemaghiară*.

În felul acesta am ajuns deocamdată în cel mai greu și mai primejdios impas.

Din parlament sîntem scoși, afară de parlament sîntem înălțuți și făcuți imposibili pentru ori-ce mișcare, pentru ori-ce manifestare. Cu un cuvânt sîntem încetușăți și înăbușiți.

În aceste impregiurări, pe cât de triste, pe cât de nesuportabile, pe atât de reale — un singur fel în luptă ne-a mai rămas, cât de cât, în starea de mai înainte: presa, *ziaristica*.

După-ce ne-au ocupat și nimicit cele mai puternice bastioane, ultimul fort ce ni-a mai rămas, sînt zărele noastre.

De un timp îndelungat numai ele mai pulsează, numai prin ele mai răsufălm politicește.

Acum guvernul 'și-a pus ochii asupra presei. Vrea să ne nimicască și ultimul scut, vrea să ne astupe și ultimul loc de răsufare, vrea să ne dărime și ultimul fort.

Acesta ni-le indică procesele din urmă pornite contra noastră. Astfel ni-se pare, că este situația, în care ne găsim; și acesta ni-se pare că este scopul guvernului față cu noi în această situație.

Le-am expus sincer, deși sînt așa de nespuse de triste. Dar' le-am expus, nu ca să ne vâierăm, ci ca să deschidem ochii oamenilor. Noi nu desperăm, n'avem motive de a despera, ori-cât de desperată s'ar putea situația, dar' ținem, ca oamenii noștri să cunoască, să recunoască reul și să-și dea seama de el.

Avem firmă convingere, ca acolo, unde pericolul e mai mare, acolo și ajutorul e mai aproape. Și ajutorul este la noi înșine.

Guvernul a recurs la cele din urmă mijloace de represalii, a recurs la cele mai desperate motivări ale ultimelor sale brutalități, ca-și-care mai mari, nici el, guvernul „liberal”, nu poate comite. Doar aceste lovituri desperade, doar' aceste represalii ne mai pomenite, doar' aceste cele mai revoltătoare brutalități vor fi în stare ca să ne deștepte, să ne reconcilieze cu noi înșine, să ne facă, ca să ne stringem rîndurile, ca să ne concentrăm tot ce avem bun și sănătos. Dacă în noi înșine nu este atîta forță morală, atîta înălțime de suflet, cîtă se recere la această operă, absolut necesară, doară guvernul barbar care ne tractează pe toți cu aceleași măsuri desperade, va pute el să ne întărească și să ne înalțe, unde s'ar cuveni să fim.

Noi avem firmă speranță, că vom eși din impasul, în care ne găsim. Vom eși, pentru-că trebuie să eșim; vom eși pentru-că rămânînd mult timp astfel am ajunge pe doaga de moarte ceea-ce este exchis. Poporul nostru e un popor de vie exchis. Poporul nostru fi șters din cartea neamurilor chiar așa de ușor cum ar voi să ne șteargă guvernul maghiar.

Avem firmă speranță, că avîntul firese îl vom recăștiga de nou, dar' numai după o muncă serioasă, cinstită, la care se cere multă abnegațiune, călcare pe inimă, spirit de jertfă și zel înflăcărat de apostoli.

Cine ne va pregăti pentru acestea? Cine ne va găti calea spre noul avînt? Noi înșine, prin noi înșine.

Dar' terenul pe care se va putea face această pregătire, mijlocul prin care trebuie să ne pregătim pe noi și poporul este — *presa*.

Presa, pentru-că ea este cel mai valoros mijloc în toată lumea, și pentru-că la noi ea este azi aproape unicul mijloc, ce ni-a rămas, ea este unicul fort național, pe care nu ni-l-au putut dărîma și pe care nu ni-l pot ocupa.

Nu ni-l pot dărîma și ocupa, dar' ni-l pot slăbi, ni-l pot enerva, ni-l pot paraliza, — dacă noi nu-l vom întări din toate puterile noastre morale și materiale.

Aci țintește guvernul cu procesele cele multe, aci tind groasnicele pedepse, și enormele amende de bani, ca să ne submineze și cel din urmă fort național.

Ei de ce, azi mai mult ca ori-și-cînd, trebuie, ni-se cere imperios, în in-

teresul nostru de viață, ca să îmbrățoșăm cu deosebită căldură ziaristica noastră hotărît națională, să o propagăm și promovăm, să o întărim și să o lățim. Eată de ce azi mai mult ca ori-și-cînd, trebuie să ajutăm pe toate căile ziaristica noastră, să muncim și să jertfim chiar, pentru a întări cât mai mult ultimul fort național, pe care guvernul dușmănos existenței noastre vrea să ni-l subsape, să ni-l răstoarne.

Sibiu, 4 Noemvrie n.

(*) **Părerii despre Bánffy.** *Reichswehr*, ziar militar, care stă foarte aproape de Curtea din Viena, scrie referitor la compunerea noului „*nostru*” parlament, următoarele adevăruri:— „Guvernul a câștigat o majoritate enormă. Așa a fost aceasta la toate alegerile, începînd dela anul 1874, și va rămîne tot așa, cîtă vreme nu se schimbă actuala lege electorală. Această lege electorală, întărită în anul din urmă cu abuzul folosit în mod negenat, dă totdeauna putere destulă guvernului, ca să poată exopera alegerea oamenilor cari îi convin, și astfel deputații, mai că nu se aleg ci se denumesc. Alegerile au decurs în general în mod pacific, și totuși sînt 30—40 de morți. S'au mobilizat întreaga armată; și fiindcă în total abia 300.000 de alegători au luat parte în lupta electorală, se poate zice, că la alegeri au fost mai mulți soldați decît votanți. Majoritatea lui Bánffy e foarte mare, am pute zice, că e prea mare și conducătorul nu va pute birui cu ea, — dar' în privința *calității* se deosebește mult de majoritățile de până acum. Noul parlament e un parlament birocratic, compus din funcționari, consilieri ministeriali, vicepani, solgăbirai și alți direcțori administrativi. Cu capacitățile parlamentare Bánffy a isprăvit iute, — ba 'l-a strîns cu succes la pîrte și pe puternicul *Tisza*, care a dominat 25 de ani situațiunea. Pe Bánffy — *Tisza* 'i-a făcut președinte de cameră, și apoi ministru-president, în speranța că îi va fi unealtă oarbă. Bánffy însă a păcilit întreaga *clacă* *tiszaistă*. A trîntit din deputație pe *Tisza László*; a scos din parlament pe *Weckerle*; lui *Szilágyi* 'i-a pus pumnul în gură, făcîndu-l președinte de cameră; pe *Jókai* îl trece în casa magnatilor; pe *Falk* nu-l vor alege mai mult de referent în comisiunea pentru „*cuota*”, — și *Bánffy* de putea, scoate și pe *Tisza Kálmán* din dietă!Așa scrie *Reichswehr* despre alegeri și despre caracterul politic al lui Bánffy. Și cîndștim, că „*Reichswehr*” trece de foșie semi-oficioasă a Curții din Viena, trebuie să dăm comunicatului o însemnătate deosebită!(*) **Pactul cu Austria.** Guvernul lui Bánffy e tare și mare cu armata de mame-luci, pe care o are la spatele sale, — și fiindcă acum nu se teme mai mult de nimenea, a început nouă pertractări cu „*sogorită*” din Viena, asupra reînnoirii pactului vamal-economic cu Austria. Ministrul de finanțe Lukács, a călătorit la Viena pentru a se înțelege cu colegul seu austriac asupra tuturor punctelor de divergență, ce mai există între cele două guverne interesate în cauză, — va rămîne mai multe zile în Viena, de unde se va întoarce cu lucrul gata. De altă parte ear' se svonește, că în comisiunea pe care o va exmite camera deputaților pentru stăvîrirea „*cuotei*”, redactorul șef al lui *Pester Lloyd* Dr. *Falk Miksa*, nu va fi mai mult ales, ca în modul acesta se nu poată fi nici referent în cauză. Seful referat va fi *Lórá Lajos* care va compune referatul astfel, ca să eșe la iveală îndreptățirea austriacilor de a cere „*urcarea cuotei*”. Prin urmare *cuota* se va urca la 35%, pe lângă toată negațiunea lui Bánffy. Nu face nimic; plătim, căci sîntem doară stat mare european, — dar' înal-te vîzurăm alegeri dietali, — *muștră!*(*) **Păcate electorale.** Am luat ieri act despre revoltătorul cinism, cu care organul oficios al baronului Bánffy, — ziarul *Nemzet*, — nu se rușinează a bucuia în lume, că la alegerile dietali nu s'a comis nici o corupțiune și că „*clasa*” avută și inteligentă a economilor țărani nu voia să primească bani dela candidații guvernului nici pentru trăsuri, ear' prînzul îl plăteau alegătorii din al lor propriu. — Eată acum prima dovadă, care dă de gol această obrăsnicie.Zărele din capitală aduc știrea, că *Olay Lajos*, fost candidat de deputat în Szigetvár, a făcut *arătare criminală* la tribunalul regesc din Kaposvár, în contra alesului deputat *Biedermann* pentru mituire; în contra presidentului de alegere *Duhora*, în contra presidentului de scrutinii *Begedi*, apoi în contra subjedului reg. *Kriszt* și a casarului *Herregi* pentru abuz de putere, în contra fibronului *Hegyessey János* și a tuturor notarilor comorali, pentru abuz de putere și pentru mituire, în fine în contra apotecarului *Salomon*, asemenea pentru mituire.Așa se vede, că acești „*onorabili*” domni nu fac parte din *clasa* „*inteligentă de țărani*” — atît de mult lăudată de „*Nemzet*”.

FOIȚA „TRIBUNEI”.

Englezii și capitala lor.

— Schiță —
de

Victor Ardeleanu.

Londra, 26 Oct. 1896.

Parisul și Londra. — Trenurile. — Birjile. — Londra comercială. — Home-life. — Casele și stradele.

Cînd ai stat 7 sau 8 luni de-arîndul în capitala Franței, care cu drept cuvînt se zice capitala Europei este o variațiune plăcută de a trece canalul și a veni pentru câteva zile la Londra, care cu drept cuvînt se poate numi capitala lumii, cel puțin din punct de vedere comercial.

La Paris strade strîmte, locuințe strîmte, activitate nervoasă și cu deosebire sgomotoasă care începe dimineața la 8 și nu se sfîrșește pînă pe la miezul nopții.

Aci strade largi, locuințe spațioase și dacă e mișcare și activitate multă, și sigur este și mai multă decît la Paris, sgomotul totuși lipsește.

Ceea-ce te suprinde mai întîiu, cînd pui piciorul pe pămînt englezesc este tocmai aceea liniște și linișă de sgomot, care este caracteristică fiului lui Albion.

Debarcînd la Dover, două trenuri te așteaptă: unul pentru cei care voesc să fie depuși în Ostul Londrei și celalalt pentru cei cari merg spre Vestul orașului.

O pancartă marchează pe fiecare indicînd nu timpul cronometric al plecării, ci

mențiunea: „Va pleca în 5 minute” și: „va pleca în 10 minute”; clopote, fluierături sau țipe de conductori sînt lucruri necunoscut.

Cînd toată lumea e în vagoane trenul se pune în mișcare și aceasta punere în mișcare se operează într-un mod atît de imperceptibil, încît dacă spre exemplu ești cufundat în citirea vre-unui roman interesant nici nu observi, că ai plecat.

Grație materialului excelent lucrat cu cea mai mare precisiune, într-un tren englez nu simți mai multă sguduitură decît ai simți într-o sania deși întreci în iuteală toate trenurile din Europa.

Fiind căile ferate întreprinderi particulare și fiind unele linii deservite prin mai multe companii, iuteala devenise primul mijloc de concurență. De aceea guvernul s'a văzut silit a fixa maximum de iuteală la 80 kiln. pe oră.

În Franța, deși asemenea lege nu există, iuteala de 72 de kilometri nu este decît rare-ori întrecută.

Unele trenuri compoartă vagoane de cl. primă numite *Pullman Car*, care au o lungime de 20 metri și care sînt împărțite în 2 saloane (unele pentru fumători) luminate cu electricitate, care e pusă în acțiune la trecerea fiecărui tunel, fie cît de scurt.Din *Pulman Car* ai avantajul de a aștepta o privire liberă în toate direcțiunile fără a fi nevoit a-ți schimba locul.

Cînd te cobori din tren, sau mai bine zis, cînd ești din tren, căci Engiltera are platetormer ridicate la nivelul trenului cum le are

încă și Italia și România, ești surprins a vedea birji de un tip cu totul diferit de cele de pe continent.

Birja londoneză numită „cab”, are numai două roate, acele însă sînt mari și învelite cu cauciuc. Îndărătul coperișului, care e masiv, sedă vizajul. Astfel, că oaspele cînd e așezat în trăsură, nu vede pe viziunile și dacă voește să-și vorbească, trebuie să ridice cu bastonul mica tabălieră, care se află în coperiș. Căi întrebunțate pentru aceste trăsuri, sînt iuți și cu pașii lungi. Trăsura cu 2 roate are marea avantajul de a se pute strîmura mai ușor prin stradele, unde circulația e mare.

Un alt avantaj este, că poate evita passantul cu mai multă ușurință. În Engiltera, unde nu este admis, ca un om fiindcă este în trăsura să aibă mai multe drepturi, decît un om care e pe jos, trăsura e tot atît de obligată a evita pe passant, ca și passantul trăsura.

De aci se explică, că la Londra, cînd te dai la o parte din calea unei birji, vizajul ții aruncă un grațios „*thankyou, sir*” (mulțumesc, domnule).

Londra are nu numai cele mai perfecte mijloace de locomotivă, dar' în același timp și, lucru ne mai pomenit — birjari bine creșcuți! Numărul acestor cab-uri este de douăzeci și cinci de mii și totuși în timp de ploie cu greu poți să găsești una neocupată. Pentru comparație amintesc, că Viena are cu totul două mii de birji.

Aproape toți călătorii din ostul continentului, cari vin să viziteze Londra pentru

prima-ora, se întorc acasă desilusionați. O pătesc aceasta mai cu seamă cei-ce au trecut mai întîiu la Paris. Calculînd, că Londra are cinci milioane de locuitori, de două ori atîția cît Parisul, își imaginează a găsi un oraș de două ori atît de grandios, doar' de două ori atît de frumos.

Eroare mare. Decepția aceasta amară o simte călătorul încă înainte de a fi scos piciorul din vagon, căci fiind linia ferată la înălțimea coperișelor caselor poate să-și dea seama, că intră într-un oraș, care n'are asemănare cu nici una din capitalele europene.

Călătorul este surprins să vadă casa Englezului nevăruită pe din afară și sîmănînd atît de mult una cu alta, cît ai crede strada întregă făcută dintr-o singură bucată.

Este surprins să vadă, că Londra nu este un oraș colosal ci pur și simplu o juxtaposițiune de un număr oaregî-care de orașe.

În centrul acestei conglomerări de orașe, pe o întindere care poate fi egală cu aceea a Vienei, se află Londra propriu zis, Londra comercială, numită *City*, avînd în centrul seu Banca Engilterei și Bursa. În *City* casele sînt zidite după sistemul francez, adică mari, cu 4, 5 sau 7 etaje, multe din ele sînt provăzute cu ascensorul american sau perpetual. Nici una din casele din *City* nu sînt locuite, ele sîrvesc exclusiv și de jos și sus pentru birourile comerciale, industriale etc. În *City* și cu deosebire în stradele cari se întînesc la Bank of England, circulația atît a trăsurilor cît și a pedestrilor este enormă, și ar fi poate imposibilă, dacă n'ar fi bunul simț al Englezului, care în toate observă regulile cari 'le-l impune.

Pedestrii cari merg unul după altul își fac impresia de automați.

La stînga trottoirului umblă cei cari merg în jos, la dreapta cei cari merg în sus.

Aproape toți au același pas măsurat, prelungit, balansîndu-se nițel în virful picioarului — umbletul național englez — țînîndu-bastonul cu virful în sus, lipit de trup, pentru-ca să nu geneze pe nimenea și avînd butoniera garnisită de floarea sau florile reglementare, roșii, albe sau vinete, după-cum o prescrie moda, sau mai bine după-cum o poartă principele de Wales, moștenitorul pre-suppliv al tronului.

La 8 dimineața, *City* e încă oraș mort, viața nu începe decît între 9 și 10, un ceas mai tîrziu ca la Paris. Însă Englezul nu întrerupe activitatea sa pînă la 6, timpul mesei, decît doar' pentru vre-o 20 minute, ca să se reconforteze cu o bucătică de roast-beef și un pahar de pale-ale.

Cafenele nu există în Engiltera, ceea-ce cred, că trebuie să cășuneze mare suferință vinezilor rătăciți pe aci, cari au obiceiul de a sta cu cîasurile în cafelele.

Englezul în orele sale libere se consacră cu totul vieții de familie „*home-life*” și acela care n'are familie se pune în pension, unde se află în cele mai multe cazuri tot așa de bine, ca și într-o adevărată familie. Acum vre o 7 ani, cînd venii în Engiltera cu intenția de a sta 3 sau 4 luni pentru a studia limba și a mî prepara pentru primul meu voyage american, mî simții atît de bine în societatea, ce o găsi într'un pension, făcut am

(*) **Reforma în Turcia.** Bolnavul din Orient, adică *statul turcesc*, simte că e pe moarte, și vede că toți medicii diplomației europene au pierdut speranța de a-l mai pute mântui. În cele din urmă se știe, că nici nu s'a dat nici unu silințe ca să-l mântuiească, ci poate ca să-l vadă mai iute îngropat. Simțindu-se aproape pe dric, s'a pus dară Turcia să facă singură o operație groaznică, tăind tot ce e putred. Sultanul adică, e ferm hotărât a introduce în țeară următoarele reforme, cari se vor pune în practică în timpul cel mai scurt: Se va reforma cu totul guvernul, astfel: că patru portfeluri, anume, cel al externelor, comunicațiilor, agriculturii și al finanțelor vor fi depuse în mâinile creștinilor, supuși ai Turciei. Se va organiza în țeară gendarmeria, compusă de mohamedani și din creștini. În comunele mixte, compuse din creștini și mohamedani, se vor depune *muarini* (un fel de ajutor de primari) dintre creștini, ear' în comunele unde creștinii sunt în majoritate, chiar și *valii* (primarii), se vor recruta dintre creștini. În fiecare provincie se va organiza câte un consiliu superior, compus din creștini și mohamedani, în proporția sufletelor. Acestea consilii sunt dateore a ține în fiecare an cel puțin patruzeci de ședințe. Hotărârile lor vor fi înșe supuse revizuirii consiliului suprem de stat, și numai după aprobare sunt executabile. Censura se va șterge. Se va aduce legea despre libertatea de presă, căreia vor avea să se conformeze toate ziarele.

Cu un cuvânt, Sultanul a pus de gând se facă din Turcia un stat modern la care să nu se poată nimeni provoca mai mult, când va fi vorba de asuprirea ce le îndură noi, și nu e imposibil se ajungem timpul când vom pute zice, că în Turcia e cu adevărat mai multă libertate decât în Ungaria. Numai un lucru e la mijloc. Operația Sultanului se nu fie cumva prea târzie!

Procesul „Foi Poporului“.

— Al 9-lea. —

— Raport special. —

Cluj, 3 Noembrie n.

Azi în 3 Noembrie s'a ținut procesul pentru poezia „*La Ardeal*“, și s'a sfârșit, cum cu siguranță se putea prevedea, cu condamnarea nouă a d-lui Andrei Balteș.

Constituirea tribunalului.

Curtea cu jurați s'a constituit numai anevoie, abia la 11 ore, în modul următor: jurați ordinari: Jovics Sándor, Dicsőfy Béla, Temesvári Kálmán, Paprády Kálmán, Dr. Novák István, Czitrom Gyula, Zsigmond Dániel, Dr. Szabó Gyula, Kovács Géza, Ostlag Imre, Hatházy Sándor, Dr. Tompa János; suplenți: Kuslev István și Jánosy Zsigmond.

Tribunalul era compus din *Szász Béla* preș.: *Csiszér* și *Becsek*, juri votanți.

După ce depun jurații jurământul și se ia naționalul acusatului Balteș, se dă citire actului de acuză.

Corpus delicti.

După citirea actului de acuză notarul a citit în traducere ungurească și „poezia“ incriminată, care lasă să urmeze act în original:

rămăs act toată iarna, vre-o 8 luni de-a-rindul.

A sta mai multe familii sub același co-periș este lucru necunoscut în burghezimea engleză, de aceea casa lor de locuit nu se compune decât din două sau cel mult trei etaje, dintre care unul este pe jumătate su-teran, conține bucătăria și refectorul. În primul etajiu se află sala de mâncare (spre stradă) și odaia de fumat (spre curte), al doilea etajiu salonul și una sau două odăi de dormit, al 3-lea de asemenea odăi de dormit. Fiecare casă are o mică grădină spre stradă și două intrări, una pentru servitori, cari trebuie să coboare 5 sau 6 trepte pentru a intra în bucătărie, eara cealaltă, intrarea principală, la care te urci 5 sau 6 trepte pentru a ajunge prin ea într'un vestibul din care la dreapta (invariabil la dreapta) intri în odaia de mâncare, având în față scările pentru etajurile superioare. Între ele casele se aseamănă ca un ou cu alut și ca să-ți găsești casa, trebuie să-o cauți după număr, chiar și în ziua mare.

Tot astfel stratele, în unele suburbii sunt de o regularitate geometrică atât de mare, că te perzi în ele. Numele lor îți apare seara în transparent pe felinare, dară în zile de ceață neagră aceste transparente devin invizibile și atunci se rădăcesc și aceia, cari au locuit aceeași casă 20 de ani, și nu o regăsesc câte odată decât cu ajutorul câte unui „policeman“.

(Va urma).

LA ARDEAL.

— După Vasile Alexandri. —

Depărtat prin țeri străine,
O! Ardealul meu dorit,
Gândul meu e tot la tine
Și te plâng necontenit.

Plâng pe frați-mi din sclăvia
Ungurului cel urt,
Ce prin intrigi și urgie
Dela frați-mi te-au răpit.

Când plecai în pribegie
Părăsind al tfeu pământ,
Am simțit că me sfășie
Suvenerul, dorul sfânt.

Ce era să-aleg mai bine
Când Ungurul mă silia,
Fără de nici o rușine, —
Limba lui a i-o n'vâța?

Oare când put-voi eara
Termul t-ău a-l săruta,
Și în seri line de vară
Doine dulci a asculta?

Dae Domnu din n'altime
Ca pe când te-oi revedea,
Ticlaosa ungurime
Să te lasă, țeara mea!

Și să fugă în pustul.
Îndărăt, d'unde-au venit,
Căci destul, ajungă răul
Câte veacuri te-au muncit.

Scapă, Doamne a mea țeară
De-aste curse ungurești,
Gintea noastră să nu piară,
Căci prea bun și mare ești!

Cât Carpatul va fi munte
Și cât Mureșul va curge,
Ai mei frați vor și să n'frunte
Pe dușmani fără de lege.

Ungure, să știi prea bine,
Că n' lume cât vei trăi
Nici prin lanț, nici prin suspine
Pe-ai mei frați nu-i unguri.

Căci suavă-i și plăcută
A mea limbă de Român,
Și poezia-i și urtă
A ta limbă de păgân!

Pietrile, în România, 18 Martie 1895.
Remus N. Begușescu.

Modul cum notarul a citit acest *corpus delicti*, dovedește, că are talente de declamator, și mi-se pare că și-a greșit cariera.

Textul original românesc n'a mai fost citit.

„În contra națiunii maghiare“.

Fiindcă în actul de acuză e vorba de agitație în contra națiunii maghiare și nu în contra unei naționalități cum prevede §. 172 din c. penal, apărătorul Dr. Ilea vrea se facă excepție pe motiv, că actul de acuză e devenit fără de obiect, de oarece o agitație în contra națiunii maghiare nu e prevăzută în codicele penal; și vrea se ceară dela tribunal rezolvirea acestei întrebări pur de drept.

Tribunalul însă îl oprește și îl îndrumă a face aceasta în vorbirea de apărare.

Apărătorul fusuă cas de nulitate.

Dovedirea.

Se trece la procedura de dovedire, din care rezultă, că autorul poeziei incriminate e domiciliat în România și că d Balteș i-a răspunderea completă pentru conținutul ei.

După aceasta notarul citește ca dovezi din arhiv, o serie lungă a condamnărilor d-lui Balteș.

Pledoarele.

Procurorul Gocs își ține apoi recheisitorul pe care-l ăștia înainte dela pertractarea trecută, numai puțină variație de cuvinte.

Apărătorul Dr. Ilea își începe vorbirea prin a susține acum ceea-ce a vrut se zică dintr'un început, că adică agitație în contra nației maghiare, nu e prevăzută în codicele penal, și fiindcă ș-ul prim spune apriat, că crimă sau delict e numai aceea faptă, pe care o califică de atare legea penală, cere achitarea acusatului.

Arată mai departe, că în poezia incriminată nu se poate afla agitație intenționată, *dolus*, ci, că poezia vrea să fie numai o meditație asupra stărilor nu de invidiat din Ungaria, și că așa sunt stările în Ungaria o poate a d m i t e, fiecare om care are știre, că azi se opresc chiar și adunări de alegători.

O vo e dintre jurați: N u o admitem.

Autorul poeziei vrea să facă o critică a stărilor din Ardeal, care poate e cam aspră, dar care arată, că sunt multe de dires la noi.

Cere achitarea.

Oprirea conferenței.

E interesant și caracteristică că și judele Szász Béla a ținut se justifica

din presidiu procedura guvernului cu privire la oprirea conferenței noastre. Anume din incidentul, că apărătorul a amintit în decursul vorbirii de adunări electorale oprite, președintele cearcă se justifice cu aceleași argumente învătate de rost, corectitatea actului brutal.

Replică și duplică.

Procurorul Gocs în replica lui cearcă să apere actul de acuză în modul următor: „*Acela care agită în contra unei naționalități, acela eo ipso agită și în contra națiunii, din care naționalitatea formează o parte integrantă și că națiunea națiunii absorbă pe cea a naționalității*“.

Într'adevăr mi-a părut ridiculă năsuința, cu care încungiură și încureă Ungurii toate, nu mai să nu trebuie se recunoască, că și ei formează n a ț i o n a l i t a t e și nu națiune și că națiunea o formăm și noi, naționalități.

Dr. Ilea răspunde foarte corect la toate observările procurorului, mai ales la zisa lui, că postului nu-l iertat să politizeze și se agite.

La aceasta apărătorul îi replică tare corect, că în foile humoristice maghiare apar des poezii cu tendință politică și agitatorie în contra naționalității române, fără-ca procuratura să se miște.

O dilemă.

Presidiul reasumează decursul de până aci al pertractării și dă prin notar citire întrebărilor ce sânt deasemenea puse juraților.

Întreb 1. Sânt jurații convinși, că în poezia „*Ardeal*“ se află agitație în contra unei naționalități prevăzută în §. 171 și 172?

La întrebarea aceasta Dr. Ilea face foarte corect excepție în contra stilizării și cere să se pună și aici agitație în contra națiunii maghiare cum e actul de acuză.

Prin aceasta a pus tribunalului o dilemă, din care tribunalul s'a scos fără nici un motiv, respingând simplu observarea apărătorului. Anume tribunalul sau vorbește și în întrebarea primă despre agitație în contra națiunii maghiare, despre codicele penal nu știe nimic, s'au despre agitație în contra unei naționalități, și atunci întrebarea nu consună cu actul de acuză.

Președintele s'a rezolvit pentru cea din urmă.

Întreb 2. Este Balteș, redactorul responsabil al „*Foi Poporului*“?

3. Este Balteș vinovat de delictul neobservării grijii recerute la edarea foi (*köteles figyelem elmulasztása*) prevăzută în §. 34 al patentei din 1852?

Verdictul și sentența.

Jurații se retrag și în curând revin, aducând la toate întrebările răspunsuri *unanime* de condamnare.

Pe baza acesteia tribunalul enunță sentența așa de grea, în urma căreia d Balteș e condamnat la 4 luni temniță ordinată și suportarea speșelor de proces de 36 fl., ear' din cautiunea „*Foi Poporului*“ se detrage 500 fl.

Astfel s'a înit acest proces nu neinteresant în detaliurile sale.

v. mol.

Alegerile și Români.

Din cercul Becicherecul-mic.

Ni-se scrie, că umblând candidatul guvernului prin cerc pentru a-și rosti programul, în comuna *Parța* a fost întâmpinat din partea preotului gr.-cat. *Ion Dumoniu*, cu o vorbire patriotică, în care a fost presărit nu numai candidatul pentru rodnicia sa activitate, ci întreg partidul așa numit liberal. Candidatul cu numele *Bessenyei Ferencs* a mulțumit pentru buna primire și a zis, că va căuta se lucre pentru binele poporului, dar nu făgăduiește nimica, pentru-că „*gura zice, gura minte*“, vorbele candidatului. După rostirea programului, primit din partea părintelui *Dumoniu* cu „*șjenuri*“ răgușite, s'a mâncat pomana la casa comunală. A fost părăsă, rachie și țigări din greu, popa *Dumoniu* s'a putut sătura pe plac. E curios, că acest preot s'a ascuns când a sosit P. S. S. Episcopul *Mețian* în comuna *Parța*, ca se sfințească biserica română gr.-or., ear' pe candidatul guvernului îl primește cu alai.

Ceilați preoți din comună, spre onoarea lor fie zis, nu au luat parte la primire, ci și-au căutat de biserică.

Alegerea s'a ținut apoi în 28 Octombrie n. Dintre rătăciții nostri au luat parte la alegere, învățătorii *Jurma*, *Firu*, *Ion*, *Giorgariu*, *Drăgan*, *Popovici*, *Surdu* și alții, despre cari se zice că au umblat în deputație pe la *Bessenyei*, să le exopereze atari favoruri dela guvern. Între cei umiliți, cari au

bătut ușa candidatului *Bessenyei* au fost și învățătorii *Mușiu* și învățătorul pensionat și mare naționalist *Andrescu*. Rușine!

Din cercul Tinca.

Ni-se scriu următoarele: Alegerea de deputat în cercul electoral Tinca s'a făcut în 28 I. e., cu exclamarea de deputat a candidatului partidului liberal *ifj. Blaskovich Sándor*.

Exclamarea de deputat a acestuia, se poate mulțumi, numai prooților din acest cerc electoral „onoare excepțiilor“, pe cari latru atăta i-a îndulcit papricașul, de au uitat de poziția ce ocupă ca preoți, ca păstori sufletești români.

Acești preoți nefericiți — îmbrăcați în reverenți, cu brăne roșii și vinete, purtau în pălării pene roșii și verzi, prin ce au profanat acesteia distincțiuni preoțești, reverenda și brăul.

Nefericiți preoți! Și mai nefericit poporul pe care îl conduceți! Cum de ați îmbrăcat acum reverenda? Căci când vă demândă prelatul vostru să o purtați și se luați parte la adunări preoțești, veniți în rocuri, zicând „că trebuie bani pentru reverendă“ s'au acum ați îmbrăcat reverenda în onoarea penelor din palării?

La acest păcat comis în contra clerului român, contra poporului, și întregii națiuni române, acești preoți nu s'au oprit, fără a doaa zi, după acest cas urt, au prins vre-o sută de oameni din acest cerc, din comunele: Cociuba, Chesia, Siplac și nu știu mai de pe unde și în fruntea lor și-au luat drumul către milleniu la Buda-ös vára, și la *Pisza*, precum ziceau sêrmaneale ființe răcite.

Ce rușine pe neamul nostru!

Domesticul.

Desvêlirile lui Bismarck.

Voceea oficioasă din Viena.

Fremdenblatt dela 29 Octombrie (așa de târziu) a publicat următorul comunicat oficios:

„Condamnarea acelora, cari din motive pur personale se la iveală cu desvêliri adevărate ori false, nu poate fi, logică, să fie totgătită altfel, decât că guvernul, răspunzător acum, nu urmează exemplul (nici pe calea polemice), pe care l-au dat cercuri neresponsabile. Mai puțin decât în altă parte, trebuie să ne simțim îndemnați noi, cei din Austria, a cere cercurilor oficiale germane o discuție mai departe asupra fațetilor, care privesc niște faze trecute și încheiate și care, vădit, n'au fost aduse în discuție publică decât cu scop de a stîrni certe casnice. Îți place să treci cu tăcere pliuă de considerație pe lângă niște astfel de certuri, a căror zarvă pătrunde afară din casa prietenului. Momentul faptic este de altfel lămurit, nu se poate mai potrivit în declarațiunea lui *Reichsanzeiger*. Convingerea, că încrederea în lealitatea și credincioșia către tractate a politiceii germane prela tare este înrădăcinată la celelalte puteri, încât să poată fi sgu-duită prin asemenea destăinuirii, — este, încât privește Austro-Ungaria, pe deplin justificată. Critica despre trecutul, la care au dat ansă așa zisele desvêliri, a fost în-tărită cel mult i-colea prin reflexiunea, că expunerea hamburgheză, dacă pretinde să fie crezută, se facă să apară destoinicia de încredere a politiceii germane în actuala ei conducere în lumină mai bună, decât într'o fașă trecută. În fapt ne pare însă, că nu este îndejuns întemeiată nici concluziunea despre o fașă a trecutului pe baza „desvêlirilor“ hamburgheze. Noi nu credem, că ar fi existat de când cu durată alianței cu Germania, precum și a triplei alianțe peste tot, măcar o singură fașă, în care ar fi fost slăbită încrederea reciprocă a aliaților și ar fi fost întemeiată îndoiala în atențiunile participanților. Asemenea alianțe, care privesc cele mai sînte interese ale milioanelor de popoare, ocrotese pacea lumii decenii de-ardul și-și dovedesc puterea lor păstrătoare înaintea ochilor tuturor; astfel de tractate nu se razimă pe temeiul unor trăsături tactice de șah și al inspirațiunilor momentane ale singuraticilor bărbați de stat. Ele sînt purtate de către popoarele, ale căror interese și simțimente le intrupează; ele sînt pizite de către monarhi, a căror credincioșie și credință stau pe deasupra oricărei îndoieli și conac cu îndatoririle lor cele mai sînte față cu propriile popoare“.

Neue Freie Presse reproduce acest comunicat al ministerului de externe, în foaia ei de seara dela 29 Octombrie, cu litere petit, fără s'a-ju între rinduri, îndesate de tot și fără să-i adauga măcar un singur cuvântel de comentariu, nici atunci, nici mai târziu, voină astfel a arăta completa lui lipsă de însemnătate.

„*Hamburger Nachrichten*“ și mai îndrăzneț.

Organul fostului cancelar ia la refec cele scrise de *Reichsanzeiger* și publică la 31 Octombrie un lung articol explicativ, în care se găsește următorul pasagiu:

„Nu admitem, că proceduri diplomatice de soiul acelora de care e vorba, ar face parte din „cele mai severe“ secrete de stat. Negociurile ruso-germane cu pricină aparțin istoriei și arhivei; tăi-

nirea lor n'a fost din capul lucrului nici pentru noi și nici pentru tripla alianță vre-o trebuință. Ținerea lor în taină s'a înțeles numai și numai la dorința Rusiei, ear' situația, pe care se razima atunci această dorință, astăzi n'umai este. După părerea noastră ar fi fost și interesul Germaniei de a publica tot și toate privitor la acest „tractat de neutralitate“, de oare-ce în toată treaba asta nu este nimic de ce doar' ar trebui să ne fie rușine (da der ganzen Sache für uns nicht etwa ein Pundendum zu Grunde liegt).

„Aserțiunea, cum că învoiala cu pricină ar însemna vre-o necredincioșie față cu tripla alianță, este pe deplin neadevărată. Textul tractatelor triplei alianțe permite chiar și Austro-Ungariei neutralitatea pentru casul unui atac din partea Franței asupra Germaniei. Întreagă tripla alianță, în corpore, ar pute, dacă Rusia ar fi înclinată spre aceasta, a încheia o asemenea învoială, fără de a renunța la scopul seu de căpetenie, ceea-ce numai bucurie ar stîrni în toți prietenii păcii. Dacă la Rusia ar exista această înclinațiune, încă și astăzi ar fi de recomandat de a reînvi tractatul refuzat în 1890“. Astfel stând lucrurile, găsim neîntemeiată aserțiunea, că niște „secrete de stat“ ar fi fost sacrificate în dauna imperiului german și vom vedea în totdeauna, în tractatul cu Rusia, ce durere, nu mai există, dovadă despre pătrunderea și conștiențioșitatea guvernului împăratului Wilhelm I.“

„Încă și mai puțin putem lăsa a trece fără obiecțiune, întorsătura lui *Reichsanzeiger*, în care el „renunță“ de a „rectifica ceea-ce este fals“, sau a „întregi ceea-ce este incomplet“. Acest din urmă lucru ar pute să-l facă *Reichsanzeiger* numai așa, dacă ar publica pe dîntregul textul învoiei ruso-germane, atât de vehement atacate; căt despre lucruri „false“, *nimic nu este fals în expunerile noastre*, ear' alusiunea, că ar fi, ne arda de sigur îndreptățirea, a ceres se publice în sensul legii de presă, o rectificarea în partea neoficială a lui *Reichsanzeiger*“.

Scrisori din Cluj.

(Prima serată literară).

— 2 Noembrie n.

În 31 Octombrie și-a ținut tinerimea universitară prima serată literară musicală, pe lângă un interes mulțumitor din partea inteligenței din loc. Cu toate aceste — boală veche în Cluj — au fost destui de aceia cari au lipsit.

Mai ales știm, doamne și domnișoare au fost aceia cari au excelat prin *prezență*, pe când domni s'au distins prin *absențare*. Onoare celor dintăiu, și — iertare celor din urmă — în speranță unei îndreptări spre bine.

Programul seratei a fost destul de variat și cele mai multe puncte, cu toată scurtăimea timpului, au succed destul de bine.

Serata s'a început prin cuvântul de deschidere a st. jur. Valer Moldovan, care a desvoltat însemnătatea acestui fel de activitate a tinerimii, cerend și pe mai departe spriginul inteligenței din Cluj, ca împreună cu universitarii să se poată arangia barem în fiecare lună o astfel de serată.

Non organizatul cor al tinerimii a umplut apoi cu succes al doilea punct din program, cântând piesa „*Din depărtare*“. Pus sub conducerea talentatului musical V. Șorban, corul promite mult pentru viitor.

Frumoasa poezie a lui Coșbuc „*La Oglinda*“ interpretată de juristul *Emil Frumăd*, încă a plăcut foarte mult și a produs mult haz.

Era să urmeze un duet alor doi violiniști probați, am fost însă siliți să trecem peste el. În locul acestuia st. med. A. Rus, a delectat auditorul cu câteva doine naționale, pe care le-a executat pe violină așa de fermecător, și cu atăta simț, încât la rugarea generală a trebuit se mai cânte odată.

Di *Traian Sucu* a executat apoi 2 cântece comice de-ale lui Coșbuc, melodia de V. Șorban, anume: „*Ba câmpia ploii vîrsate*“ și „*Când Arhangelul sună*“...

Disertație a citit d-l *Aurel Maniu*, st. med., despre „*Femeia română*“, o temă parcă anume aleasă pentru auditorul în preponderanță de dame. Disertațiunea a fost cu multă grijă lucrată și conține date foarte prețioase și cu osteneală adunate, despre rolul femeii române în trecut și în prezent, atât la Români din Ardeal cât și la cei din Macedonia, Basarabia, România, etc.

Resultatul la care ajunge disertantul e, că femeia a fost paladiul și ingerul păzitor al românității, și pentru

dovedirea acesteia, aduce nimerite citate din autori români și străini. A fost ascultat cu multă atenție și călduros aplaudat. Un bun punct a fost producția juristului I. Mesaroș în violină. Di Mesaroș are siguranța prezenței, și o tehnică foarte bună. Piese de clasice și grele ce le-am auzit de la dumealui, ne-au cauzat o plăcere adevărat extetică. Aplaudat de public a mai cântat niște doine românești.

Traian Suciu st. med. a declamat apoi frumoasa anecdotă de speranță, „Curcanii”, după care a mai cântat corul două cântece, anume: „Auziți ocol” și „Cucuruz cu frunza-n sus”, primite amândouă cu aplauze.

Astfel a decurs prima serată literară și succesul ei poate servi de imbold tinerimii, ea se meargă în direcția apucată. V. Mol.

Alegerile în Turda.

— Raport special. —

— 31 Octomvrie n.

Licităția finală, numită și alegere de deputat, s'a făcut și în Turda în 28 Octomvrie și rezultatul e satisfăcător pentru consorțiul pe acțiune născut guvernamental liberal.

Bietul candidat al kossuthiștilor Pap Zoltán s'o fi convins și el despre resonul și „nolens-volens”-ul pasivității naționalității.

Toată haita funcționarilor din cercul Turzii a fost în clar, că numai așa vor pute învinge peste voturile alegătorilor din Turda, cu toți kossuthiștii, dacă vor aduce la urnă pe toți alegătorii români din satele din giur și dela munte.

Fôispan-ul a dat ordin subalternilor, aceștia gendarmilor, ca cu lista alegătorilor în mână să pornească pe sate și să aducă pe toți Români, chiar și legați la urnă, ca o ironie, să-și exerciteze cel mai sfânt drept cetățenesc.

Unde n'au ajuns mituirile acolo de fapt au aplicat forță și bieții Români au fost aduși în Turda legați și între sulți. I-au închis apoi într'un hotel de unde între două musici și cu stindarde ungurești i-au dus la votat, între batjocurile Ungurilor și a cofărișilor din Turda.

O greață m'a lovit, când am văzut acest convoi rușinos. Dar mânia și rușinea mea s'a potențat până la paroxism, când am văzut între nație și preoți români. Mergau și ei cu capul plecat rușinați și umiliți, ca să slujească pentru cei 20—30 fl. ce i-au căpătat ca bani de alui Iuda.

Mi-au venit în minte cuvintele lui Mureșan despre:

„Preoți cu crucea 'n frunte”, numai cât a ici preoții erau în „coadă” și crucea au uitat-o acasă, poate de rușine.

Nu m'am mirat, ba poate am compătimit pe biata nație, căci știam, că cei mai mulți țărani au fost aduși cu forță și au fost căutați de gendarmi și prin clăile de fân, pe unde s'au ascuns; dar mi-a venit să sbier de rușine și durere, când am văzut cu ei în vâțători și preoți. Nu-i numesc ca numele, las să facă altul lucrul acesta neplăcut mai apoi, nici nu i-am cunoscut pe toți.

Atâtă însă nu mă lasă inima să nu li spun celor cu musca pe căciula, că e păcat strigător la cer, e o rușine pe bietul neam românesc, că pe când conducătorii intră în temniță, se expatriază, tinerimea e persecutată și înțepinată pentru cauza națională, pe atunci niște preoți și dascăli indiferenți, egoiști și fără conștiință strică tot ce au câștigat ceialalt prin grele jertfe. Dar se vede, că acesta e blăstemul neamului românesc.

Mai am un cuvânt către conducătorii români din Turda și giur, preoți, адвокати, etc. cari, ce-i drept au rămas pasivi, dar au lăsat turma dată îngrijirii lor pradă neamurilor noastre, le leg pe inimă, că pe viitor să ese din apatia în care se află și să se pună pe lucru într'un instrua și organiza poporul, ca să nu ne mai facă rușinea asta, ear' preoții slabi și trădători trebuie aduși la reson, sau eschiși cu totul din societatea românească.

Atunci nația va vedea, că domni Români nu se ocupă cu el numai atunci când e vorba să-l exploateze, ci că-l doare văzându-l așa de înapoiat.

Și poporul va asculta de sigur, căci el e bun și ascultător. Atât!

Plesnecul.

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 234) începe o serie de articole sub titlul „Sinodul arhiepiscopesc gr.-cat.”. Scriitorul constată, că există un mare pericol „la noi acasă” și se întreabă: „Ori doară pericolul, ce e la noi în casă, să ne fi spărit atât de tare, încât să nu mai știm pe ce se punem mâna, ca să scăpăm de peire?”

Promite apoi, că va încerca constatarea boalei, de care e cuprins neamul nostru, și va scoate la iveală mijloacele ce pot să servească atât ca preventive cât și ca vindecătoare, — în articolele următoare.

Dreptatea (nr. 234) publică la primul loc o corespondență din București, apărută în Alkotmány, în care se descrie impresiunea ce a făcut-o asupra cercurilor politice din România rezultatul alegerilor făcute de Bánffy.

CRONICĂ

Sibiu, 4 Nov. n. 1896.

Convenire socială. Sâmbătă seara, 7 Noemvrie n., o convenire socială românească va avea loc în sala din etajul prim al hotelului „Împăratul Romanilor”. Invitări speciale nu se fac, pe cât sîntem informați. Începutul va fi la 8 ore.

Reuniunea română de muzică din Sibiu, care a intrat în al 19-lea an de existență, face din zi înaintea tot mai frumoasă și mai temeinică progres. Raportul ei general pe timpul dela 1 Sept 1895 — 31 Aug. 1896 constată, că în anul acesta s'au dat în Sibiu două concerte ordinare, normate în șul 32 din statute. Ambele acestea au avut succes deplin, deși piesele, în cea mai mare parte clasice, au prezentat mari dificultăți. Pe lângă aceste concerte au mai avut loc două concerte (de binefacere) extraordinare, unul la Sibiu în favorul doamnei M. Crișan, celalalt la Alba-Iulia, în favorul d-ului Ioan Dămin, student la conservatorul din Lipsa. Amândouă concertele au avut frumoasă reușită, atât morală cât și materială.

Numărul membrilor onorari ai reuniunii a fost 3, al membrilor fondatori 1, al celor activi 80, ear' a celor ajutatori 59. Avera reuniunii reprezintă, după inventarul din 31 Aug. c. valoarea de 2450 fl. 40 cr.

Cassarea procesului Boitenelor. Primit știrea, că procesul Boitenelor a fost cassat din partea Curiei din Pesta.

Avansări în armată. Cu 1 Nov. n. au fost avansați în armata comună următorii Români: La infanterie: la rangul de locotenent-colonel: Bogdan Romanic, reg. 98, Leopold Popovici 11; căpitani cl. I.: Iuliu Beran 55, Iuliu Malina 79, Nicolae Marcu 34, Ioan Stăcel 90; locotenenți: Teodor Verdan 1, Ioan Pădure 2, Vespasian Tarangul 68, Coman Bêrs 83, Emil Sobota 4, Aurel Brostean 64; sublocotenenți: Teodor Șbăreca 7, Traian Bulbuc 88, Constantin Dimic 86, Teodor Malina 80, Vasile Popescu 27, Silviu Cătean 81, Aurel Păcală 5, Alexandru Căndrea 97, Octavian Grecul 76, Ioan Vințelariu 7, Iosif Șindler 75, Paul Paul 44, Iosif Beran 86 și Iacob Brândușianu 73. La vânători: la rangul de locotenent: Adrian Napoleon 3; sublocotenent: Virgil Bianu 10. La pionieri: la rangul de sublocotenent: Eduard Lacom 6, Eugen Pelinar 5, Hermil Cosmuța 12. La corpurile medicilor militari: la rangul de medici de regiment cl. II.: Mihaile Pop, Victor Corbul, Iacob Făgărășan. La administrație: la rangul de sublocotenent: Aurelian Cadariu. La hovezime au fost avansați următorii: la rangul de căpitan cl. I. Teofil Vățășan, reg. 24, Gavril Blăndu 21, Nicolae Literat 17, Ivan Prusac 25, medici militari: Elia Beu și Romul Marcu; la administrație: sublocotenent: Stefan Fodor.

Cântece românești în franțuzește. Cetim în „Liga Română” următoarele: Di Jules Brun a publicat sub titlul „Romancero roumain” o serie de poeme și cântece românești, traduse din colecțiunea d-ului Dem. Teodorescu. Asupra acestei publicații d-ului Andrei Halloys face reflecțiuni de oarecare importanță față cu mișcarea literară din România, în Journal des Débats, într'un articol intitulat „Folklore Roumain”. Dsa arată în primul rând, că în contra tinerilor români, ce vin din școlile franceze și germane, cu idei cosmopolite și nesocotesc trecutul național, există astăzi în România un partid tot odată și politic și literar (?), care se luptă a readuce poporul român la vechile sale tradiții și la vechia literatură. Printre aceștia ocupă un loc de căpetenie d-ului G. D. Teodorescu, fost ministru, care pe lângă discursuri și conferențe, a publicat o colecție de vechi poeme române, auzite cele mai multe dela un bătrân țigan lăutar, Petre Crețul Șolca, care știa 19 mii de versuri pe din afară. Până acum în franțuzește n'a tradus cântece românești decât Michelet. Acum în Romancero Roumain di Jules Brun ne dă o traducție în versuri a cântecelor celor mai sus pomenite, pentru care d-ului Sully Prudhomme, fut'o scrisoare-prefață felicită pe autor, că a învins cu succes dificultățile unei astfel de întreprinderi. În aceste cântece și poeme autorul articolelor găsește interesante apropieri cu legendele din țările slave sau germane; totuși, adaugă d-sa, ele au în același timp frumusețea lor proprie și originală. Unele prin splendoarea lor îți reamintesc pe ultimii romanțieri, ca istoria epică a haiducului Corbea, care a fost scăpat dela rug de calul seu Roibu; altele au farmecul vechilor fabule galice, ca aventură frumoasă Sirbovice Joana Sibianca și Stanca Balana. Aceste nume singure sînt un deliciu. Ceea-ce miră mai mult pe d-ului Halloys în aceste vechi poeme românești e știința compoziției. „Sînt populare după accent și născocirea lor, dar fie-care din ele e o operă de artă admirabil de ordonată”. Aceasta o spune d-sa mirându-se mult de faptul, că lăutarii cari au transmis din gură în gură aceste rapsodii, n'au marit nici n'au denaturat operele poetului necunoscut de odinioară.

D-sa termină spunând, că dacă se găsească în poemele noastre ceva solid și perfect, din care izbucnește geniul latin în toată splendoarea și forța lui, se găsește în același timp o mulțime de metafore și o bogăție de imagini care îți arată vecinătatea Orientului.

O întîmpinare. Di Alexandru Teran din Totradia ne trimite un răspuns la corespondența „din cercul Radna”, apărută în nr. 228 al foii noastre, în care ne asigură că d-sa „nu a făcut pe chelnerul la tîmbălăul din Radna, nu a împărțit bere, vin și papricaș alegătorilor”, prin urmare e neadevărată această afirmație a corespondentului nostru. Luăm act despre această rectificare a d-ului Teran, și constatăm că participarea d-sale la tîmbălăul din Radna nu s'e neagă în răspunsul trimis, și aceasta e esența lucrului. Răspunsul nu-l putem publica în întregul seu, pentru că nu e ținut în stil — de salon.

Hymen. Alexandra Moga și Elie Dopp. își serbează cununia în 5 Noemvrie n. 1896 la 1/4 ore d. a. în biserică gr.-cat. din Sibiu.

Regele Sârbiei la Roma. Visita Regelui sârbesc la Roma s'a fixat pe 25 Noemvrie n. Regele Alexandru va fi oaspele regelui Umberto, în Quirinal, și va petrece o săptămână în capitala italiană.

Tragedia unui cortez. În mișcările electorale din Nyiregyhaza, individul Bukovinsky András a fost unul dintre cei mai aprigi cortezi ai candidatului independent. Acesta însă, cu tot zelul cortezului, n'a reușit. Nenorocirea asta l'a mahnit atât de adânc pe Bukovinsky, încât s'a strangulat. În epistole lăsată în urmă, desperatul cortez scrie la omie: „Am căzut noi, nu mai pot rămînea în viață”.

Studentii bulgari și sârbi. La începutul săptămănei viitoare o mulțime de studenți bulgari din Sofia vor sosi la Belgrad, spre a relatare vizita din anul trecut al studenților Sârbi. În Belgrad s'a constituit deja o comisie de 50 de studenți pentru primirea oaspeților. Există temeri, că studenții vor arăta mari demonstrații rusefile.

Honvezi pensionați. Cu sfîrșitul lui Octomvrie n. au fost pensionați 10.000 de honvezi dela 1848/49. Pensiunile lor anuale fac în total 609.356 fl. 23 cr.

Mandat uitat acasă. Ministrului de finanțe Lukács László i-s'a telegrafat îndată după alegerea de deputat din Abrud, că a fost ales unanim. A doua zi primarul orașului plecă cu o deputație la Pesta, spre a-i preda ministrului mandatul. Deputația ajunsese în pace la Pesta, — dar fără mandat. Primarul i uita acasă și astfel două zile trebură să aștepte trimișii după sosirea mandatului, pe care credeau că l-au adus cu sine!

Cununia admiralului Sterneck. Din Viena se anunță, că admirabilul baron Sterneck se va cununa săptămăna viitoare cu br. Livia Sterneck, văduva răposatului seu nepot. Admirabilul e de 77 de ani, mireasa lui abia de 30.

Eljén!! În cercul electoral al Năsăudului a fost ales cu aclamație mamelucul guvernamental Csokán János, de oarece contra-candidatul Horowitz s'a retras înainte de alegere.

Loteria de stat r. u. al cărei câștig se va împărți mai multor instituții de binefacere din țeară, a fixat tragerea pentru anul acesta pe 28 Dec. n. Câștigul principal e de 60.000 fl. Losul e 2 fl.

Știri mărunte. P. F. Hammond, consulul din Budapesta al Statelor-unite a fost concediat zilele acestea din oficiul seu. — Regina Angliei a numit pe episcopul de Peterborough, care la încoronarea dela Moscva a reprezentat biserica angliană, episcop de Londra. — La 31 Oct. n. s'a angajat la New York în onoarea lui Mac-Kinley, candidat de president al Statelor unite, o imponentă demonstrație, care a durat nouă ore, participând 140.000 de oameni. — Regele Umberto a asigurat păre-hei moștenitoare italiene un apanj anual de 700.000 lire. — Din Paris se anunță, că starea sanitară a picturului Munkácsy, care petrece acolo, e, contrar știrilor aduse până acum, deplin satisfăcătoare. — La banca bivareză de schimb și de h'poteză, al cărei prim-casier s'a sinucis, s'a constatat o lipsă de 133.000 marce. — Lângă Gaeta a băntuit ieri o furtună violentă, răsturnând nouă bărci de pescari, dintre cari mai mulți s'au înecat.

La

Abonament lunar

pentru Noemvrie st. v.

— cu prețurile din capul foii —

invită

Administrațiunea ziarului „TRIBUNA”

Teatru orașenesc în Sibiu.

Mercuri, 4 Noemvrie n. 1896.

„Mein neuer Hut”.

Comedie într'un act de Max Bernstein.

„Eine Partie Piquet”.

Comedie într'un act de A. Bahu.

În urmă:

„Ein weisser Othello”.

Dramă într'un act de W. Friedrich

Bibliografie.

La „Tipografia”, societate pe acțiuni în Sibiu, se află de vânzare următoarele noutăți musicale:

Les beaux yeux. Valse pentru piano de Mathild Mironescu 1.—
Terănețu. Cântec popular pentru voce și piano de Costache Moinaru Hora înfrățirii, pentru piano de P. G. Nițescu —.75
La tine copilă dragă. Romanță de Droianu —.50
Toujours avec argent. Polca franceză pentru piano de Sig. Paulmann La blondine. Polca mazurca pentru piano de Sigismund Paulmann Turda. Marș patriotic de Paulmann Hora regine. De Sigis. Paulmann —.25
Sărba papușelor. De Sig. Paulmann Marș turcesc. De Sigis. Paulmann Intermezzo pentru piano de M. Capșa Les fleurs de Maiu. Valse de Ant. Cirillo 1.—
Sărba oficerilor. De C. Dimitrescu La fille du Marin. Vals de Ivanovici Daisy Bell. Valse (All Right) de C. Kaps —.75
Liniste. Vals pentru piano de Dimitrie St. Cristide 1.—
Am plans. Romanță pentru voce și piano de Alphonse Cirillo —.75
Singurătatea. Romanță pentru voce și piano de Alphonse Cirillo —.75
Claire. Polca pentru piano de Alph. N. Ochialbi —.25
Institutele-Unite. Vals pentru piano de Carol Decker 1.—
Sărba Bucureștilor, pentru piano de Const. Dimitrescu —.50
Sărba mirilor. De C. Dimitrescu. Iubileul. Marș de Gh. Fotino —.75
Surorile. Hora de Gh. Fotino —.50
Elisa. Polca franceză de G. Ionescu Zéphir. Polca mazurca de G. Ionescu Souvenir de Zürich. Polca mazurca de Anton Kneisel —.50
Pas de quatre original. De Mayer Lutz —.50
Gavotte de la Princesse „Marie”. De Michel Margaritescu —.57
Ai plans și tu vrodat? Romanță pentru voce și piano de Ernest I. Alexandrescu fl. —.50
Nu înțeleg. De E. I. Alexandrescu Pictori! De E. I. Alexandrescu Un fir electric. De E. I. Alexandrescu L'Affection. Polca franceză p. piano de C. D. Belortu —.50
De Braila la Gênes. Galop pentru piano de C. D. Belortu —.50
Sărba Bucureștilor, pentru piano de Ioan D. Burlan —.50
Sărba Bucureștilor, pentru voce și piano de Ioan D. Burlan —.50
Didi. Polca mazurca pentru piano de Ioan D. Burlan —.75
Isvorul. Romanță pentru voce și piano de Dimitrie St. Cristide —.50

La comanda din afară se se adaugă pentru porto postal todeauna încă 5 cr., ear' pentru expediție recomandată 2) cr. v. a. Pentru siguranța expediției recomandăm modalitatea din urmă.

Călimdarul zilei.

5 Nov. n. 1896

Ilirian: Muc. Areta.

Gregorian: Emeric.

Soarele: răsare 7.12, apune 4.48 m.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 4 Noemvrie n. 8 ore dimineața.

Presiun. atmosf. în mm. (Mediul lunar 767.3)	Temperatura după Celsius	Maximul și minimul de temperatură	Direcția vîntului
Observată	Diferența din prezintă		
721.1	+ 11	+ 10.4 +16.5 + 6.2	SO

Din țeară 2 Nov. n. 7 ore dimineața.

Stațiunile	Presiun. atmosf. în mm.	Temperatura Celsius	Vîntul direcția	tarin
Budapesta . .	715	7.3	NV	2
Sătmăr	715	12.4	SV	2
Cluj	—	6.2	SV	2
Orșova	—	10.8	V	2
Arad	767	10.5	V	2
Panciova . . .	767	11.0	N	3

Sosiți în Sibiu.

În 4 Noemvrie a. c. 1896.

Hotel „Împăratul Romanilor”. G. Boer, forestier suprem și Dr. E. Antoni, advocat din Orăștie. I. Mandel și S. Hoffman din Budapesta. T. Hanto din Sighișoara, Czimmer din Budapesta, toți ingineri. V. Leonhardt din Sighișoara și I. Galtz din Brașov, privatieri. A. Lingner din Sighișoara, I. Fikoru, Schwank, și P. Prutk din Hunedoara, F. Graesser și F. Schulter, toți sublocotenenți. Dr. Laam și Dr. O. Foerber, medici militari. A. Schuster, farmacist și I. Schuster, locotenent, toți din Mediaș.

Hotel „Neurthner”. M. Rotman din Aguita și Fuchs din Făgăraș, comercianți. Ables, oficer de rezervă din Budapesta. D. na Weiss din Brașov. M. Handel din Gratz, Feldman din Viena și Senger Gotlieb din Săligte, toți voiajieri. K. Török, magistrul postal din Săligte.

Hotel „Meltzer”. Müller, notar și I. Klein, prot. din Verd. I. Lehning ospătar din Toplița. L. Farkas, comerciant din Reghinul-săseș. I. Bancu, econom din Săligte. I. Maslo din Timișoara și V. Kessler din Viena. Voiajieri. I. Lörincz, oficial din Turda.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 2 Nov. n. 1896.

Sămînțe		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr.		Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilo	
			dola	până		dola	până
Grân							
Bănățeneș nou		77	7.60	7.70	78	7.70	7.75
Grân dela Tisa		77	7.75	7.80	78	7.80	7.85
Grân „Pesta”		77	7.70	7.75	78	7.75	7.80
Grân de Alba-Reg.		77	7.70	7.75	78	7.75	7.80
„Bacica”		77	7.75	8.85	78	7.80	7.80
Grâu ung. de Nord.		77	—	—	78	—	—
Sămînțe, vechi ori noue		Soiul	Calitatea per Hect.		Prețul per 100 chilogr.		
			dola	până			
Săcară			70—72		6.70 6.75		
Orz		de nutreț	60—62		4.10 4.30		
		de vînă	32—34		5.10 5.90		
		de bere	34—36		6.50 8.10		
Orz		—	36—38		5.45 6.10		
Cucuruz (porumb)		bătăi.	—		4.15 4.30		
„		de nutreț	7%		4.15 4.20		
Ment.		—	—		11.25 11.75		
Itrigă		—	—		5.25 5.50		
Măști pe termen.	Grân	Sept.-Oct.	7.50		7.50		
	„	Mar.-Apr.	7.83		7.80		
	Cucuruz	Mar.-Iun.	4.20		4.23		
	Orz	Iulie-Aug.	—		6.01		
		Mar.-Apr.	5.70		5.66		
Orez		Oct.	5.70		5.66		
Vănturile diferite		Total		Orezul			
				dola	până		
Măști pe termen pe termen pe termen	Săm. de trif.	Lucernă ungurească		—	—	—	—
	„	roșie		—	—	—	—
	Olen de rap.	rafinat		—	—	—	—
	Un. de pore	dela Pesta		57.	57.50	—	—
	„	dela țeară		—	—	—	—
	Sămînțe	avântată		—	—	—	—
	„	afumată		48.	49.	—	—
	„	—		—	—	—	—
	„	—		—	—	—	—
	„	—		—	—	—	—
Măști pe termen pe termen pe termen	Lăcar	claven, nou		12.50	33.50	—	—
	„	bănățeneș		13.50	13.75	—	—
	Miere	brută		—	—	—	—
	„	galbînă strîcurată		—	—	—	—
Măști pe termen pe termen	Ceară	de Rosenau		—	—	—	—
	Spirt				Bani	Marți	
Brut, pentru rădărie				14.25	14.50		
Rădănat, pentru comercianți mari				52.50	53.10		
Brut, „ „ „				50.	50.50		

Pianuri durabile și de un sunet nobil cu mecanism de prima calitate, precum o pretinde gustul bun al inteligenței, se află după cele mai plăcute modeluri în

[1254] 28—80

I-a prăvălie transilvană de pianuri și harmonii

a lui

Victor v. Heldenberg,
Sibiu, Strada Morii numărul 12.

sunt reprezentate exclusiv firmele cele mai renumite și mai probate:

Ludwig Bösendorfer, } constructori ces. reg. de pianuri.
J. M. Schweighofer filii,
Fritz und Sohn, Hoffmann, lăcătușii camerier al Alteței-Sale Arhiducelui Carol Ludovic, Proksch, Rösler (Dresda), Blüthner (Lipsca).

Garantie perpetuă pentru construcțiuni bune.

Prețuri modeste.

„Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu.

Toate scrierile profesorului Dr. Weigand despre Români

se găsesc de vânzare la „Librăria“ noastră cu prețurile originale. Astfel:

1. „Die Aromunen“, (Macedo-Români).
Vol. I. „Land und Leute“, cuprinde descrierea călătoriei profesorului Weigand pe la Români din Macedonia, interesantă pentru ori-care Român, care se interesează de frații sei. O lectură atrăgătoare și pentru nespecialiști. Volumul de 334 pag., cu 9 ilustrațiuni frumoase și cea mai perfectă carte etnografică costă fl. 6.20
Vol. II. (Volsliteratur), cuprinde literatura populară, versuri și povești, cu traducerea germană și un lexicon, 386 pag., costă fl. 5.—
2. „Vlach-Meglen“, o cercetare etnografică-filologică; volum de 80 pag., cu 4 ilustrațiuni, fototipie, costă fl. 2.25
3. „Die Sprache der Olympe-Wallachen“, cu o introducere despre popor, volum de 144 pag., costă fl. 1.85
4. „Raportele anuale despre seminarul filologic român din Lipsca“, conținând lucrările dlui profesor Weigand și ale elevilor sei despre Români:
„Primul raport“, (1894) de 157 pag. costă fl. 1.85
„Al doilea raport“, (1895) de 224 pag. costă fl. 2.80
„Al treilea raport“, (1896) de 332 pag. costă fl. 3.80

Cartea de sub nrul 1, vol. I. e pentru toți Românii inteligenți; celelalte se recomandă bărbatilor de specialitate. Toate sunt scrise de sine înțeles, în limba germană.

Librăria „Tipografiei“, societate pe acțiuni.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Au eșit de sub tipar și se află de vânzare:

Chestiunea

Română

în Roma.

Conferența

domnului

Roberto Fava.

Prețul numai 20 cr.

La „Tipografia“, societate pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare:

TABLOUL

DOMNULUI

Dr. IOAN RAȚIU

compus din 2 fotografii: una în costum național la 1859 și a doua după ultima fotografie.

Mărimea întregului tablou este de 30 cm. lung. și 24 cm. lăț.

Prețul numai 25 cr. plus 2 cr. porto.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Poesiile

mult iubitului și originalului poet

George Coșbuc,

se află de vânzare la „Tipografia“, pe lângă prețurile originale și anume:

„Balade și Idile“ (editura Librăriei Sococ & Comp., 1893) fl. 1.50.
„Fire de tort“, versuri (ca continuare la „Balade și Idile“), editura Librăriei C. Sfetea, 1896 fl. 1.25.

La comanda, care sunt a se adresa „Tipografiei“, soc. pe acțiuni în Sibiu, este de a se adăuga pe lângă prețul vol. și 5 cr. porto pentru 1 volum.

La „Tipografia“, soc. pe acțiuni în Sibiu se află de vânzare

CARTEA DURERII

DE EMIL BOGAUD.

TRADUCERE DE

IACOB AFIN NICOLESCU.

Editor: Dr. E. DĂIANU.

Prețul 70 cr. (cu porto postal 73 cr.)

Acasta carte a fost recomandată de către Exc. Sa Metropolitul Victor Mihály de Apșa printr'un circular special.

Două cărți folositoare

pentru țeranul român

au apărut tocmai și se află de vânzare în librăria „Tipografia“, societate pe acțiuni, Sibiu, strada Poplăcii 15:

INDREPTAR PRACTIC
ÎN
ECONOMIA RURALĂ

compus de

cel 12 prețuri întemnițate în Cluj.

Prețul 1 fl. v. a.

COMASĂRILE

de

Elia Dopp.

Prețul 40 cr. v. a.

Pentru porto postal câte 5 cr. mai mult.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-acidă bicarbonată

Isvorul „Matilda“ de Bodok

care după experiențele făcute s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficientă și plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maldieile stomacului, a rinichilor, a beșicilor uduului și ale organelor respiratoare** etc. [1739] 87—100

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară și prin conținutul său mare în acid carbonic natural — de un gust și efect prea plăcut și binefăcător — va îndeplini chiar și pretențiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Depositar în Sibiu, Sighișoara și Alba-Iulia:

la domnul I. B. Misselbacher sen., Cluj: Segesváry és társai, Déva: Balog Gyula, Orăștie: Németh János; în Brașov deposit propriu strada Caldărarilor nr. 68, și se poate comanda și de-adreptul dela administrațiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administrațiunea isvorului „MATILDA“:

Josef György,

(comit. Hâromszék). Bodok. (Transilvania).

Diplomă de onoare.

„Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Diplomă de onoare.

Se recomandă a executa următoarele:

OPURI și BROȘURI

Placate

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE CUNUNIE

Carte și epistole

Circulare și preț-curenturi

Note

Mare deposit
de cuverte, cerneală, recușite de scris,
ceară de pecetluit etc.

Comande din afară
se efectuează repede.

Bilete de vizită
după plac și cerere

Mare deposit
de hârtie de scris și concept, precum și hârtie fină
de epistole
cu picuri în casete.

EDITURA „TRIBUNEI“ ȘI A „FOII POPORULUI“

Diferite cărți științifice și literare
Elegant legate sau broșurate.

Biblioteca populară a „Tribunei“

Dicționar

român-german și german-român.

Prețuri foarte moderate.

Strada Poplăcii Nr. 15.

Librărie românească în Sibiu

Strada Poplăcii Nr. 15.